

aan Landelijke Expertgroep Erfrecht
van M.C. van Rijn en N.A. Verburg
datum mei 2024
onderwerp inschrijven in het buitenland gemaakte keuzes tot verwerping of (beneficiaire) aanvaarding van nalatenschap in het boedelregister

Notitie

Inschrijving in het boedelregister van in het buitenland gemaakte keuzes tot verwerping of (beneficiaire) aanvaarding van een in Nederland opengevallen nalatenschap.

Naar Nederlands recht kan de wil tot het verwerpen of (beneficiair) aanvaarden van een nalatenschap kenbaar worden gemaakt aan de griffier van het boedelregister van de laatste woonplaats van de overledene. Dit feit moet, nadat daarvan door de griffier een akte is opgemaakt, in het boedelregister worden ingeschreven om effect te sorteren¹.

Echter, overeenkomstig artikel 13 van de ErfVo² is ‘ook een gerecht in de lidstaat van de gewone verblijfplaats van een persoon die krachtens het op de erfopvolging toepasselijke recht voor een gerecht een verklaring kan afleggen betreffende de verwerping of (beneficiaire) aanvaarding van een nalatenschap, bevoegd om een dergelijke verklaring in ontvangst te nemen’. Met andere woorden: een in een lidstaat woonachtige erfgenaam hoeft niet per se bij een Nederlandse rechtbank te verklaren dat hij de nalatenschap verwerpt of (beneficiair) aanvaardt. Dat kan hij ook bij het gerecht van zijn woonplaats in een lidstaat doen. En volgens overweging nr. 32 in de preambule van de ErfVo kan dit behalve bij een gerecht ook bij een ‘andere autoriteit in die lidstaat die krachtens het nationaal recht bevoegd is om verklaringen te ontvangen’, bijvoorbeeld een notaris³.

Artikel 1 van het Besluit boedelregister bepaalt:

Voor een inschrijving in het boedelregister, bedoeld in artikel 186 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek, moeten de volgende stukken aan de griffier worden overgelegd, dan wel, in de gevallen bedoeld onder b, d, f, g, h, k en m aan de griffier ter beschikking staan:

(...)

d.

ter inschrijving van de verklaring houdende zuivere aanvaarding of aanvaarding onder het voorrecht van boedelbeschrijving dan wel verwerping van een nalatenschap, bedoeld in artikel 191 lid 1 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 13 van de verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PBEU 2012, L 201): de in artikel 3 lid 1, aanhef en onder a, bedoelde akte, alsmede de volmacht, indien deze akte bij volmacht wordt ondertekend;

Die in artikel 3 lid 1, aanhef en onder a van het Besluit boedelregister bedoelde akte is de door de griffier opgemaakte akte van “een verklaring houdende zuivere aanvaarding of aanvaarding onder het voorrecht van boedelbeschrijving dan wel verwerping van een nalatenschap als bedoeld in artikel 191 lid 1 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek”. Die akte moet door de erfgenaam of door diens gevolmachtigde worden ondertekend.

¹ Artikel 4:191 lid 1 BW.

² Verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring.

³ Een dergelijke verklaring is naar vorm geldig indien zij voldoet aan de voorschriften van het recht van de staat waar degene die de verklaring aflegt zijn gewone verblijfplaats heeft, aldus artikel 28 van de Europese erfrechtverordening.

datum mei 2024
onderwerp inschrijven in het buitenland gemaakte keuzes tot verwerping of (beneficiaire) aanvaarding van nalatenschap in het boedelregister
pagina 2 van 2

Echter, het Europese Hof van Justitie heeft het volgende geoordeeld⁴:

“De artikelen 13 en 28 van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring moeten aldus worden uitgelegd dat een verklaring van verwerping van een nalatenschap die door een erfgenaam is afgelegd voor het gerecht van de lidstaat van zijn gewone verblijfplaats, naar de vorm geldig is wanneer is voldaan aan de voor dit gerecht geldende vormvereisten en dat het voor de geldigheid ervan niet noodzakelijk is dat die verklaring voldoet aan de vormvereisten die zijn gesteld in het op de erfopvolging toepasselijke recht.”.

Met andere woorden: een verklaring waarin een nalatenschap wordt verworpen of (beneficiair) aanvaard, is rechtsgeldig wanneer die is gedaan in de vorm die is toegestaan in een lidstaat waar de ErfVo van toepassing is. De Nederlandse vormvereisten aan het afleggen van een verklaring tot verwerping of (beneficiaire) aanvaarding zijn dus niet van toepassing. Er hoeft dan ook niet eerst inschrijving in het boedelregister plaats te vinden om de keuze te effectueren. Het wordt ten behoeve van de rechtszekerheid wel aanbevolen dat de verwerping of (beneficiaire) aanvaarding in het boedelregister wordt ingeschreven.

Samenvattend: Een stuk afkomstig van een gerecht of andere bevoegde autoriteit van een lidstaat waar de ErfVo van toepassing is, waarin een verwerping of (beneficiaire) aanvaarding van een nalatenschap is vermeld, volstaat voor een rechtsgeldige keuze. Zonder verdere formaliteiten moet deze keuze op verzoek worden ingeschreven in het boedelregister van de laatste woonplaats van de overledene.

M.b.t. het griffierecht:

In artikel 22 lid 1 van de Wet griffierechten in burgerlijke zaken is bepaald dat voor elke akte, procesverbaal, beschikking of een andere beslissing, gedaan, gegeven of opgemaakt door (...) een griffier, anders dan in de gevallen waarvoor in de voorgaande artikelen het griffierecht geregeld is, griffierecht wordt geheven. Omdat geen akte hoeft te worden opgemaakt, is ook geen griffierecht verschuldigd. Volstaan kan worden met kosteloze inschrijving van de keuze tot verwerpen of (beneficiaire) aanvaarding en een bevestiging per gewone brief van die inschrijving (bij voorkeur in een voor de ontvanger begrijpelijke taal).

⁴ HvJEU 2 juni 2022, ECLI:EU:C:2022,426 (rov. 47 en 48).